

DIRBTINIS ŽUVŲ VEISIMAS IR IKRŲ INKUBAVIMO TECHNOLOGIJOS

ŽINYNAS

Parengė: *Jonas Dyglis*

Parengtas įgyvendinant projektą Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-022 „Žuvininkystės posričio modulinėms profesinio mokymo programoms skirtu mokymo priemonių rengimas ir modolinių mokymo programų išbandymas“

TURINYS

1	REPRODUKTORIŲ SKAIČIAUS IR ĮVEISIAMOSIOS MEDŽIAGOS POREIKIO APSKAIČIAVIMAS.....	3
2	ŽUVŲ IŠEIGOS ORIENTACINIAI TECHNOLOGINIAI NORMATYVAI	4
2.1	Ikrų inkubavimo, lervučių laikymo ir auginimo tankis.....	4
2.2	Žuvų auginimo išeiga.....	8
3	KAI KURIE AKTUALŪS HIDROCHEMINIAI BEI TECHNOLOGINIAI RODIKLIAI.....	9
4	TECHNOLOGINIO PROCESO SEKA, PAŠARAS IR ŠĖRIMAS.....	14
4.1	Technologinis procesas.....	14
4.2	Pašarų dalelių dydis ir šėrimas.....	14

S_T / V_B – tvenkinio(-ų) plotas ha arba baseino tūris m³;

k_{RA} – reproduktorių atsargos koeficientas -1,5 (kai atsarga yra 50%) ir 2 (kai atsarga yra 100%);

$M_{\bar{Z}}$ - vidutinis jauniklio ar prekinės žuvies svoris, kg;

N_L – lervučių skaičius iš vienos patelės;

I – išeiga (pagal amžinę žuvų grupę) % išgyvenusių žuvų skaičius nuo įžuvinto skaičiaus.

2. ŽUVŲ IŠEIGOS ORIENTACINIAI TECHNOLOGINIAI NORMATYVAI

2.1. Ikrų inkubavimo, lervučių laikymo ir auginimo tankis

Orientaciniai normatyvai, taikomi Lietuvos sąlygomis pateikti 2.1.1. lentelėje.

2.1.1. lentelė. Dirbtinis žuvų veisimas

Šaltinis: Žuvininkystės departamento prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2005 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V1-49

Rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	Technologinė norma	Š. Lietuva	P. Lietuva
Remontinių karpų išeiga (gyvybingumas):				
- šiųmetukų iš 3 dienų dirbtinio neršto lervučių	%	40		
- šiųmetukų iš paaugintų natūralaus neršto lervučių	%	55		
- metinukų	%	70–75	70	75
- dvišasių	%	90		
- dvimečių	%	90		
- trivasių	%	90		
- trimečių ir vyresnių	%	95		
Reproduktorių išeiga vasaros ir žiemojimo tvenkiniuose	%	95		
Reproduktorių nuostoliai per nerštą:				
- dirbtinis nerštas	%	20		
- natūralus nerštas	%	10		
Natūralusis naršėjimas (karpų):				

Tvenkinio plotas	ha	0,02–0,05	0,02–0,05	0,02–0,05	
Patelių ir patinų santykis viename lizde		1:2	1:2	1:2	
Minimalus tvenkinio plotas ha vienam lizdui	ha	0,01	0,01	0,01	
Mailiaus išeiga iš 1 lizdo (svoris ≥ 12 mg)	tūkst. vnt.	70–80	70	80	
Dirbtinis veisimas (karpių):					
Rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	Karpis	Augalėdės		
Patelių darbinis vislumas (ikreliais)	tūkst. vnt.	300–500	500		
Ikrų apvaisinimas	%	≥ 80	≥ 80	–	
Lervučių išeiga iš inkubuojamų ikrų	%	55	65		
Trijų dienų lervučių išeiga iš vienos pateles	tūkst. vnt.	150–250	250		
Rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	Norma Lietuvos regionams			
		Karpis	Augalėdės	Peledė	Lydeka
Talpinama ikrų į vieną aparatą	tūkst. vnt.	ne daugiau kaip 600	500–1000	700–800	200
Vandens sąnaudos 1 aparatui	l/sek.	0,05–0,08	0,16–0,20	0,05	0,03
Deguonies kiekis inkubuojant ikrus	mg/l	ne mažiau kaip 6	ne mažiau kaip 6	–	–
Ikrų apvaisinimas	%	ne mažiau kaip 80	ne mažiau kaip 80	–	–
Lervučių išeiga iš inkubuojamų ikrų	%	55	65	65	70
Trijų dienų lervučių išeiga iš	tūkst. vnt.	150–	250	–	–

vienos pateles		250			
Stikloplastikiniai loviai:					
- vandens tūris	m ³	1,2	–	–	–
- gylis	m	0,5	–	0,4	0,4 150
- lervučių suleidimo tankis	tūkst. vnt./m ³	1500– 2000	–	300	24
- vandens sąnaudos (1 mln. lervučių)	l/min.	15	11	10	
Lervučių išeiga	%	85	75	95	95
Lervučių išlaikymo trukmė, kai temperatūra °C:					
4–5	para	–	–	3–4	–
12–15	para	–	–	–	9–10
20–22	para	1–2	3,3	–	–
24–25	para	–	3	–	–
26–27	para	–	2	–	–
Lervučių kiekis, tenkantis 1 patelei (pagal regionus):					
- Š. Lietuva	tūkst. vnt.	150	–	–	–
- P. Lietuva	tūkst. vnt.	175	–	–	–
Lervučių paauginimas loviuose ir baseinuose					
Lervučių vidutinė masė auginimo pradžioje	mg	1,0	1,0	–	–
Paaugintų lervučių vidutinė masė	mg	20	20		–

Naudingas vandens tūris lovyje (baseine)	m ³	1,0	1,0	–	–
Vidutinis vandens gylis lovyje	m	0,4	0,4	–	–
Lervučių suleidimo tankis	tūkst. vnt./m ³	200	200		–
Auginimo trukmė, kai temperatūra 0C: 25–25,9 26–28	para para	15–13 12–10	15–13 12–10	– –	– –
Vandens sąnaudos (1 mln. lervučių)	l/sek.	3,3	3,3	–	–
Lervučių išeiga	%	70	70	–	–
Paauginimui iki 7–8 mg (naudojama Artemija salina arba startiniai pašarai) pašarinis koeficientas	vnt.	3	3		
Karpių ir augalėdžių žuvų lervučių auginimas mailiaus tvenkiniuose					
Rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	Norma	Š. Lietuva	P. Lietuva	
Tvenkinio plotas	ha	iki 1,0	iki 1,0	iki 1,0	
Vidutinis gylis	m	1,5	1,5	1,5	
Maksimalus gylis prie vandens išleistuvo	m	1,8	1,8	1,8	
Tvenkinio užpildymo vandeni trukmė	para	0,5	0,5–1,5	0,5	
Vandens išleidimo iš tvenkinio trukmė	para	ne daugiau kaip 1	ne daugiau kaip 1	ne daugiau kaip 1	

Lervučių suleidimo tankis	mln. vnt./ha	1–1,5	1,0	1,5
Auginimo trukmė	para	10–15	10–15	10–15
Paaugintų jauniklių išeiga	%	40–50	40	50
Jauniklių vidutinė masė auginimo pabaigoje	mg	80–120	80–120	80–120

2.2. Žuvų auginimo išeiga

Orientaciniai normatyvai, taikomi Lietuvos sąlygomis pateikti 2.2.1. lentelėje bei upėtakių suleidimo normatyvai 2.2.2. lentelėje.

2.2.1. lentelė. Žuvų auginimo išeigos technologiniai normatyvai.

Šaltinis: Žuvininkystės departamento prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2005 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V1-49

Rodiklio pavadinimas	Mato vnt.	Norma	Š. Lietuva	P. Lietuva
Lervučių auginimo išeiga	%	70	70	70
Paaugintų jauniklių išeiga	%	40	40	40
Šiūmetukų išeiga:				
- iš nepaaugintų lervučių	%	22–24	22	24
- iš paaugintų lervučių ir mailiaus	%	48–50	48	50
- šiūmetukų išeiga	tūkst. vnt./ha	24–28	24	28
- peledės šiūmetukų išeiga	%	50	50	50
Metukų išeiga:				
Metinukų išeiga iš žiemojimo tvenkinių	%	70–75	70	75
Šiūmetukų masės sumažėjimas žiemojimo metu	%	12	12	12
Dvivasarių išeiga:				
Dvimečių išeiga iš žiemojimo tvenkinių	%	90	90	90
Dvivasarių masės sumažėjimas	%	10	10	10

Žiemojimo metu				
Trivasarių karpių išeiga:				
Pylimuotuose tvenkiniuose iki 50 ha	%		90	90
Pylimuotuose tvenkiniuose nuo 51 ha iki 150 ha	%		85	85
Upės vagos iki 50 ha	%	80	80	80
Upės vagos nuo 51 iki 100 ha	%	75	75	75
Upės vagos nuo 101 iki 150 ha	%	70	70	70
Upės vagos daugiau kaip 150 ha	%	65	65	65
Prekinių peledžių išeiga:				
- nuo suleisto mailiaus	%		30	30
- nuo suleistų metinukų	%		85	85

2.2.2. lentelė. Didžiausias vaivorykštinių upėtakių suleidimo į tvenkinį tankumas esant 1 l/s debitui ir 11 ° C vandens temperatūrai.

Šaltinis: С.С. Григорьев, Н.А. Седова, **индустриальное рыбоводство**

Upėtakio ilgis, cm	Upėtakio svoris, g	Upėtakių tankumas	
		vnt./m ³	kg/m ³
2	0,11	50000	5,0
3	0,32	23000	7,36
4	0,755	11000	8,25
5	1,43	6800	9,7
6	2,55	5200	13,2
7	4,02	3700	14,9
8	6,00	2800	16,8
9	8,5	2100	17,8
10	11,7	1670	21,8
12,5	23,0	950	22,8
15,0	39,7	590	23,4
17,0	63,5	400	25,4
20,0	94,5	300	28,3
22,5	132,0	210	27,7
25,0	182,0	150	27,3

3. AKTUALŪS HIDROCHEMINIAI BEI TECHNOLOGINIAI RODIKLIAI

Gamybinio vandens fiziniai bei cheminiai parametrai apsprendžia vandens organizmų auginimo efektyvumą, nes jie yra pirminiai ir pagrindiniai vandens gyvūnams, kadangi visos vandens gyvūnų gyvybinės funkcijos priklauso nuo vandens aplinkos būklės. Todėl, vanduo savo sudėtimi auginimo įrenginiuose turi atitikti technologinius normatyvus, kurie užtikrina rūšies išsaugojimą, vislumą ir palikuonių kokybę, be to vandens kokybė įtakoja maksimalų augimo greitį ir nesudaro sąlygas įvairiems susirgimams vystytis, šią svarbą akcentuoja daugelis akvakultūros mokslo šaltinių: Поляков, 1950; Алекин, 1953; 1975; Акимова и др., 1980; Ведемейер и др., 1981; Алабастер, Ллойд, 1984; Грищенко и др., 1999.

Ištirpęs deguonis (O₂) - jo kiekis gludžiai siejasi su vandens temperatūra. Jo tirpumas 28 kartus žemesnis, nei anglies dioksido, ir 2 kartus žemesnis nei azoto. Sūrokame ir jūros vandenyje jo tirpumas mažesnis nei gėlame vandenyje. Optimalios deguonies vertės augti vandens organizmams yra 7-11 mg / l. kuo mažesnė žuvis, tuo daugiau ištirpusio deguonies jai reikia. Upėtakiui, kurio svoris 50 gramų būtina **500-600** mg O₂ /kg/val., 100-200 g upėtakiui 400-500 mg O₂ / kg / val.

Ištirpusio deguonies koncentracija gali skirtis plačiame diapazone, priklausomai nuo žuvies rūšies ir skirtingo O₂ poreikio. Pavyzdžiui, karpiui optimalus ištirpusio deguonies kiekis tiekiamame vandenyje 7 mg / l (80% prisotinimo), ištekėjime 4 mg / l (40% prisotinimo), upėtakiui tiekiamo vandens 9-11, ištekančio 5 mg / l.

Vandens augalija dieną fotosintezės metu išskiria molekulinį deguonį. Nuo jo priklauso embrioninio vystymosi sparta. Upėtakiui maksimali deguonies prisotinimo riba gali siekti 300-350%, tačiau rekomenduojama neviršyti 200-250%, ir staigaus temperatūros pakilimo.

Auginant žuvis būtina sekti vandens prisotinimą deguonimi, kurį įtakoja vandens temperatūra idant nepersotinti gamybinio vandens deguonies dujomis, kuris yra ne mažiau žalingas kaip žemas deguonies kiekis vandenyje, tinkamas temperatūros ir deguonies kiekio santykis pateiktas 3.1. lentelėje.

3.1. lentelė. Vandens temperatūros °C įtaka deguonies prisotinimui.

Deguonies prisotinimas

Normalus 100%		Maksimalus leistinas 110%	Normalus 100%		Maksimalus leistinas 110%
°C	(mg/L)	(mg/L)	°C	(mg/L)	(mg/L)
0	14,6	16,06	23	8,7	9,57
1	14,2	15,62	24	8,5	9,35
2	13,9	15,29	25	8,4	9,24
3	13,5	14,85	26	8,2	9,02
4	13,2	14,52	27	8,1	8,91
5	12,8	14,08	28	7,9	8,69
6	12,5	13,75	29	7,8	8,58
7	12,2	13,42	30	7,7	8,47
8	11,9	13,09	31	7,5	8,25
9	11,6	12,76	32	7,4	8,14
10	11,3	12,43	33	7,3	8,03
11	11,1	12,21	34	7,2	7,92
12	10,8	11,88	35	7,1	7,81
13	10,6	11,66	36	7	7,7
14	10,4	11,44	37	6,8	7,48
15	10,2	11,22	38	6,7	7,37
16	9,9	10,89	39	6,6	7,26
17	9,7	10,67	40	6,5	7,15
18	9,5	10,45	41	6,4	7,04
19	9,3	10,23	42	6,3	6,93
20	9,2	10,12	43	6,2	6,82
21	9	9,9	44	6,1	6,71
22	8,8	9,68	45	6	6,6

Pastaba – sotinant, aeruojant vandenį padidinto darbinio slėginio oro sklaidymo įrenginiais - mikro burbuliniais difuzoriais, vanduo persotinamas azotu, kuris yra pagrindinis dujų burbuliukų sukeltos ligos „kesoninė liga“ veiksnys. Azoto dujų viršutinė riba:

- laišų lervutėms, trynio maišelio stadijoje 103-104%,
- šiųmetukas 105-113%,
- suaugusioms - 118% .

Anglies dioksidas - anglies dioksidas (CO₂). Biologinis telkinio produktyvumas priklauso nuo anglies dioksido kiekio jame. Didesnė anglies dioksido koncentracija yra toksiškos žuvis (3.2 lentelė):

- 30 mg / l CO₂ koncentracijos sukelia žuvies širdies aritmiją ir apsunkina kvėpavimą.
- 50-80 mg / l – sutrikdo pusiausvyrą,
- 107 mg / l – anestezuojantį poveikį, žuvis plaukia ant šono.

Patekęs į žuvų kraują CO₂ jungiasi su kraujo hemoglobinu, tai labai sumažina O₂ koncentraciją kraujyje. Žuvis pradeda dusti net deguonimi prisotintame vandenyje. Gamtiniame vandenyje anglies dioksidas yra trijų formų:

- 1) ištirpusių vandenyje dujų pavidalu CO₂;
- 2) hidrokarbonato jonų forma, HCO₃⁻.
- 3) karbonato jonų forma CO₃²⁻.

Kai vandenyje yra didelis CO₂ kiekis žuvis žūva, tokios žūtys požymis – žuvusios žuvies žiaunadangčiai būna **prispausti**, esant deguonies (O₂) trūkumui **atverti**.

3.2. lentelė. Anglies dioksido poveikis žuvis.

Žuvų rūšis	CO ₂ koncentracija, mg/l		
	Padažnėja kvėpavimas	Sutrinka pusiausvyrą	Plaukia šonu arba ant nugaros
Vaivorykštinis upėtakis	36	50	100-147
Karpis	50-73	202	257
Lynas	110-123	385	440

3.3. lentelė. Slenkstinės žemutinės O₂ ir CO₂ bei didžiausios toleruojamos H₂S normos, mg/l

Žuvų rūšis	O ₂ *	CO ₂	H ₂ S**

Karšis	1,5 – 2	60 - 80	1,0
Kuoja	1,5 – 2	60 - 80	1,0
Plakis	1,5 – 2	60 - 80	1,0
Starkis	3 - 4	60 - 80	1,0
Ešerys	1,5 – 2	60 - 80	1,0
Karosas	0,3 – 0,6	200 - 250	6
Lynas	0,3 – 0,6	200 - 250	6
Karpis	0,8 – 1,3	60 - 120	6
Plačiakakčiai	2 – 3	200	1,0
Lašišinės	4 - 6	120 – 140	0,86

Pastaba: * pirma reikšmė 1 °C; antra 25-30 °C; ** - trumpalaikis (15 min).

Vandens srovės greitis - tėkmė pašalina ekskrementus, pašaro likučius, medžiagų apykaitos produktus. Vandens srovė padeda tolygiai paskirstyti pašarą. Lervučių laikymo įrenginiuose vandens srovės greitis turi būti ne didesnis kaip 2 -3 cm/sek. Rekomenduojama žuvų auginimo įrenginiuose sudaryti vidutinį vandens srovės greitį, jis turi būti **apie 0,5 cm/sek.**

Nitritai (NO₂) - kaupiasi padidėjus amoniako kiekiui, įtakoja žuvų kraujo hemoglobino divalentės geležies oksidaciją į trivalentę methemoglobino formą, kuri nebe perneša deguonies. Kraujas tampa rudas. Lašišinėms žuvims nitritų ribinė koncentracija yra **0,1 – 1,0 mg/l**. Intensyvi aeracija oksiduoja nitritus iki nitratų. Pavojingiausi nitritai yra gėlame vandenyje.

Nitratai (NO₃) - nitritų oksidacijos produktai, jie labiau stabili jungtis. Nitratai yra toksiški kai aplinkoje pasiekiami **100-300 mg / l** koncentracija. Gėlame vandenyje, jie **2000** kartų mažiau toksiški vaivorykštiniais upėtakiams, nei nitritai. Sūrokame ir sūriame vandenyje nitratai yra labiau toksiški.

4. TECHNOLOGINIO PROCESO SEKA, PAŠARAS IR ŠĖRIMAS

4.1. Technologinis procesas

Technologinio proceso seka šiltavandeniame ir šaltavandeniame ūkyje apima veisimo ir auginimo technologines operacijas. Gamyba suskirstoma į šiuos technologinio proceso elementus:

Technologinio proceso operacijos (etapai)
1. Remontinės – motininės bandos užauginimas, suformavimas, laikymas
2. Reproduktorių laikymas iki neršto.
3. Lytinių produktų paėmimas ir apvaisinimas.
4. Ikrų inkubavimas.
5. Laisvųjų embrionų laikymas.
6. Lervučių paauginimas.
7. Mailiaus auginimas
8. Metinukų užauginimas
9. Dvimečių ir trimečių užauginimas
10. Įvairaus amžiaus žuvų maitinimas.
11. Prevencinių bei gydomųjų priemonių taikymas.
12. Užaugintos produkcijos realizacija ir žuvų pervežimas.

4.2. Pašarų dalelių dydis ir šėrimas

4.2.1. lentelė. Pagrindinių auginamų žuvų rūšių šėrimo rekomenduojamas kombinuotų pašarų dalelių dydis, mm

Pašarų dalelių dydis, mm	Žuvų svoris, g				Unguriai
	Karpiai	Lašišos	Šamai	Eršketai	
Iki 0,1	≤0,003	-	-	-	-
0,1-0,2	0,003-0,012	-	-	-	-
0,2-0,4	0,012-0,05	-	≤ 0,1	≤ 0,1	-
0,4-0,6	0,05-0,1	≤ 0,2	0,1-0,3	0,1-0,4	-
0,6-1,0	0,1-0,15	0,2-1,0	0,3-1,0	0,4-1,2	0,3-5,0
1,0-1,5	0,15-0,8	1-2	1-1,5	1,2-2,5	5-12
1,5-2,5	0,8-10	2-5	1,5-5	2,5-5	12-130
3,2	10-40	5-15	5-25	5-20	130-160
4,5	40-150	15-50	25-100	20-50	> 160
6	150-500	50-200	100-400	50-300	-
8-9	> 500	> 200	> 400	> 300	-

4.2.2. lentelė. Vaivorykštinių upėtakių šėrimo norma per parą, skaičiuojama %
nuo žuvų biomasės

Šaltinis: Ю. А. Привезенцев, в. А. Власов. Рыбоводство

Vandens temperatūra, °C	Žuvų svoris, g										
	< 0,2	0,2-1,9	2,0-4,9	5,0-11,9	12-25	26-40	41-60	61-100	101-150	151-200	>200
2	2,7	2,3	1,8	1,5	1,2	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5
3	2,9	2,4	1,9	1,6	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5
4	3,2	2,6	2,1	1,8	1,4	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6
5	3,4	2,8	2,3	1,9	1,5	1,3	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7
6	3,7	3,1	3,5	2,2	1,7	1,4	1,2	1,1	1,0	0,9	0,8
7	4,0	3,3	2,7	2,3	1,8	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	0,9
8	4,4	3,6	2,9	2,6	2	1,6	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0
9	4,7	3,9	3,2	2,8	2,1	1,8	1,6	1,4	1,3	1,2	1,1
10	5,1	4,4	3,4	3,0	2,3	1,9	1,7	1,5	1,4	1,3	1,2
11	5,6	4,7	3,8	3,3	2,5	2,0	1,9	1,6	1,5	1,4	1,3
12	6,0	5,0	4,1	3,5	2,7	2,1	2,0	1,8	1,6	1,5	1,4
13	6,5	5,5	4,4	3,8	2,9	2,4	2,2	1,9	1,8	1,6	1,5
14	7,0	5,9	4,7	4,2	3,1	2,5	2,3	2,1	2,0	1,7	1,6
15	7,5	6,3	5,1	4,6	3,4	2,8	2,2	2,2	2,1	1,7	1,7
16	8,0	6,7	5,4	5,1	3,1	3,1	2,4	2,4	2,2	2,1	1,9
17	8,6	7,1	5,8	5,5	4,1	4,4	2,8	2,6	2,3	2,2	2,1
18	9,1	7,6	6,2	6,0	4,4	3,5	3,0	2,7	2,4	2,3	2,2
19	9,6	8,1	6,6	6,1	4,6	3,6	3,1	2,7	2,6	2,4	2,3
20	10,1	8,4	7,1	6,3	4,7	3,7	3,2	2,8	2,6	2,5	2,4